

Asia: VN/18098/2025

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi lapsen erityisestä suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Taustatiedot lausunnonantajalta

Edustan

Yritys

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko ehdotus kokonaisuudessaan kannatettava?

Osittain

Perustelut tiiviisti

Esityksen tavoitteet ovat pääosin kannatettavia, erityisesti pyrkimys vahvistaa perustason palveluja, selkiyttää sääntelyä sekä tukea varhaista puuttumista. Lapsen oikeuksien, turvallisuuden ja suojelun näkökulmasta on kuitenkin keskeistä varmistaa, että uudistus aidosti vahvistaa ennaltaehkäiseviä palveluja ja mahdollistaa oikea-aikaisen tuen lapsille, nuorille ja perheille. Riskinä on, että ilman riittävää resursointia ja velvoittavuutta ennaltaehkäisy jää tavoitteelliseksi, jolloin tuki kohdentuu vasta tilanteiden kriisiytyttyä. Tämä voi heikentää lapsen edun toteutumista ja lisätä raskaampien suojelutoimenpiteiden tarvetta. Uudistuksen onnistuminen edellyttää, että palvelut ovat helposti saavutettavia, matalan kynnyksen periaatteella toimivia ja riittävän vaikuttavia jo varhaisessa vaiheessa, jotta lasten turvallisuus ja hyvinvointi voidaan turvata ajoissa.

2. Vastaavatko ehdotukset esityksen tavoitteita?

Osittain

Perustelut tiiviisti

Rakenteellisesti ehdotukset tukevat esityksen tavoitteita, mutta käytännön toteutuksen osalta jää epäselväksi, varmistavatko ne riittävästi lapsen oikeuksien toteutumisen, suojelun ja turvallisuuden kaikissa tilanteissa. Erityisesti varhaisen tuen, ennaltaehkäisyn ja oikea-aikaisen puuttumisen osalta on riski, että tavoitteet jäävät osin toteutumatta ilman riittävää resursointia ja velvoittavuutta. Lapsen edun ensisijaisuuden näkökulmasta on keskeistä, että palvelujärjestelmä kykenee

tunnistamaan tuen tarpeet ajoissa ja tarjoamaan riittävän vahvaa tukea ennen tilanteiden kärjistymistä. Mikäli varhainen puuttuminen ei toteudu käytännössä, voi seurauksena olla lapsen turvallisuuden vaarantuminen sekä raskaampien suojelutoimenpiteiden lisääntyminen myöhemmässä vaiheessa.

3. Mikä seuraavista vaihtoehdoista olisi mielestänne tarkoituksenmukaisin tapa järjestää sosiaalihoitolain ja lastensuojelulain välinen rajapinta? Valitkaa yksi ja perustelkaa vastauksenne.

Nyt esitetty ratkaisu

Perustelut tiiviisti

Ratkaisu on askel oikeaan suuntaan, mutta edellyttää selkeämpää ohjeistusta ja resursointia. Keskeistä on varmistaa, ettei yksikään lapsi tai perhe jää palvelujen väliin, ja että tuen tasoa voidaan joustavasti lisätä ilman viiveitä.

4. Lausuntopalaute lukuun 1 (Yleiset säännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 1 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Säännökset ovat pääosin selkeitä. Käytännön toimivuuden kannalta keskeistä on, että lapsen edun ensisijaisuus ja varhainen tuki konkretisoituvat velvoittavina käytäntöinä, eivät vain periaatteina.

5. Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla muutoksella olevan lastensuojelun asiakkuuden alkamiseen ja päättymiseen?

On riski, että asiakkuuden alkamisen kynnys nousee ja tuki siirtyy kevyempiin palveluihin, jolloin osa lapsista ja perheistä ei saa riittävää apua ajoissa. Tämä voi pitkällä aikavälillä lisätä raskaampien toimenpiteiden tarvetta.

6. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää koskevan asiakasmitoituksen joustavoittamisesta mielestänne kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Joustavuus voi tukea resurssien käyttöä, mutta siihen liittyy merkittäviä riskejä. Mikäli työntekijöiden asiakasmäärät kasvavat liiallisiksi, vaarantuu lapsen oikeus saada palvelutarpeen arviointi viivytyksettä. Käytännössä tämä voi johtaa siihen, että osa lapsista ja perheistä jää ilman asiakkuutta tai heidän tilanteensa tunnustetaan liian myöhään. Lisäksi suuri asiakasmäärä heikentää työntekijän mahdollisuuksia kohdata lapsi ja perhe riittävän perusteellisesti, mikä heikentää työn laatua, vaikuttavuutta ja lapsen edun toteutumista.

7. Onko ehdotus lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävistä kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Tehtävien selkeyttäminen on kannatettavaa, mutta kokonaisvastuun kaventuminen voi heikentää lapsen tilanteen kokonaisvaltaista arviointia.

8. Lausuntopalaute luvusta 3 (Lastensuojelun järjestäminen ja kustannusvastuu): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 3 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta sekä vaikutuksista.

Selkiyttäminen on tarpeen, mutta rahoituksen riittävyys erityisesti ennaltaehkäiseviin palveluihin jää kriittiseksi kysymykseksi. Ilman tätä tavoitteet eivät toteudu.

9. Lausuntopalaute luvusta 4: Onko ehdotus, jonka mukaan lupa lapsen tutkimiseen annettaisiin jatkossa hyvinvointialueen viranhaltijan päätöksellä hallinto-oikeuden sijaan, mielestänne kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Menettelyn nopeutuminen on myönteistä, mutta oikeusturvan toteutuminen tulee varmistaa riittävällä valvonnalla.

10. Selkiyttävätkö luvun 4 ehdotukset lastensuojelun päätöksentekosääntelyä?

Osittain

Perustelut tiiviisti

Selkiytyy jossain määrin, mutta käytännön soveltaminen vaatii tarkentavia ohjeita. Päätöksenteon tulee kaikissa tilanteissa turvata lapsen oikeuksien ensisijaisuus, mukaan lukien oikeus turvallisuuteen, suojeluun ja osallisuuteen. On tärkeää varmistaa, että lapsen kuuleminen toteutuu aidosti ja lapsen näkemykset huomioidaan päätöksenteossa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Lisäksi päätöksenteon tulee olla läpinäkyvää ja oikeusturvaa vahvistavaa, jotta lapsen etu toteutuu johdonmukaisesti kaikissa tilanteissa.

11. Lausuntopalaute luvusta 5: Onko ehdotus edunvalvojan palkkioiden ja kulukorvausten rajaamisesta ja yhdenmukaistamisesta valtioneuvoston asetuksella mielestänne kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia (etenkin taloudellisia) arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Yhdenmukaistaminen on perusteltua, mutta palkkioiden riittävyys tulee turvata osaavien edunvalvojien saatavuuden varmistamiseksi. Ehdotettu sääntely voi lyhyellä aikavälillä hillitä kustannusten kasvua ja lisätä ennakoitavuutta julkisessa taloudessa. Toisaalta liian matalaksi asetetut palkkiot voivat heikentää edunvalvojien saatavuutta ja osaamisen tasoa, mikä voi pitkällä aikavälillä lisätä kustannuksia esimerkiksi päätösten viivästymisen, oikeusturvaongelmien ja korjaavien toimenpiteiden tarpeen kautta.

Muut mahdolliset huomiot lastensuojelun edunvalvontaa koskevasta sääntelykokonaisuudesta?

On tärkeää varmistaa, että edunvalvontajärjestelmä tukee aidosti lapsen oikeuksien toteutumista kaikissa tilanteissa. Edunvalvojien roolin tulee olla selkeä, riippumaton ja riittävän vahva suhteessa muihin toimijoihin. Sääntelyssä tulisi kiinnittää huomiota myös edunvalvojien koulutukseen, osaamisen kehittämiseen sekä työn kuormittavuuteen, jotta tehtävä säilyy houkuttelevana ja laadukkaana.

12. Muu lausuntopalaute luvusta 5 (Lapsen osallisuus): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 5 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Osallisuutta koskevat säännökset ovat kannatettavia ja keskeisiä lapsen oikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Lapsen oikeus tulla kuulluksi ja osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon on turvattava kaikissa tilanteissa lapsen iän ja kehitystason mukaisesti. Käytännössä osallisuuden toteutuminen edellyttää riittäviä resursseja, osaamista sekä aikaa kohdata lapsi aidosti ja yksilöllisesti. On tärkeää, että lapsen näkemykset huomioidaan yhdenvertaisesti riippumatta hänen taustastaan, elämäntilanteestaan tai toimintakyvystään. Lisäksi tulee varmistaa, että lapsi saa tietoa ymmärrettävässä muodossa ja oikea-aikaisesti, jotta hän voi osallistua merkityksellisesti omaa elämäänsä koskeviin ratkaisuihin. Aidon kohtaamisen merkitys korostuu erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien lasten kohdalla ja sen tulee olla keskeinen osa kaikkia palveluprosesseja.

13. Lausuntopalaute luvusta 6 (Menettelysäännökset): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 6 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Pääosin toimivia, mutta käytännön vaikutukset riippuvat ratkaisevasti palvelujen oikea-aikaisuudesta, sujuvuudesta ja viiveettömyydestä. On keskeistä, että menettelyt mahdollistavat nopean reagoinnin lapsen tilanteeseen ilman tarpeettomia hallinnollisia viiveitä. Prosessien tulee olla selkeitä ja ennakoitavia sekä lapsen ja perheen näkökulmasta ymmärrettäviä. Lisäksi on varmistettava, että lapsen oikeudet toteutuvat kaikissa menettelyvaiheissa, erityisesti oikeus tulla kuulluksi ja saada tilanteeseensa sopivaa tukea oikea-aikaisesti.

14. Lausuntopalaute luvusta 7 (Lastensuojelun avohuolto): Ovatko lastensuojelun avohuoltoa koskevat ehdotukset mielestänne kannatettavia?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Painopiste avohuollon vahvistamisessa on oikeansuuntainen ja tukee tavoitetta siirtää järjestelmää kohti ennaltaehkäisyä ja varhaista puuttumista. Kuitenkin on olemassa merkittävä riski, että avohuollon palvelut jäävät käytännössä liian kevyiksi suhteessa perheiden todellisiin tarpeisiin. Jotta avohuolto toimisi aidosti ennaltaehkäisevästi, sen tulee olla riittävän intensiivistä, pitkäjänteistä ja joustavasti perheen tilanteeseen mukautuvaa.

Keskeistä on, että tuki kohdistuu koko lapsen toimintaympäristöön, eli perheeseen, varhaiskasvatukseen, kouluun ja vapaa-aikaan, eikä rajoitu yksittäisiin toimenpiteisiin. Varhainen puuttuminen edellyttää moniammatillista yhteistyötä sekä palvelujen jalkautumista perheiden arkeen. Lisäksi palveluihin pääsyn tulee olla matalan kynnyksen mukaista ja oikea-aikaista, jotta ongelmien kasautuminen voidaan ehkäistä.

Ilman riittävää resursointia ja selkeitä velvoitteita on vaarana, että avohuolto ei kykene vastaamaan kasvaviin tarpeisiin, jolloin painopiste siirtyy edelleen raskaampiin ja korjaaviin toimenpiteisiin.

15. Lausuntopalaute luvusta 8 (Lapsen kiireellinen sijoitus): Onko kiireellisen sijoituksen jatkoa koskeva ehdotus (keston lyhentäminen 30 vuorokaudesta 14 vuorokauteen) mielestänne kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Lyhentäminen voi nopeuttaa prosesseja ja edistää lapsen tilanteen nopeaa arviointia, mikä on lapsen edun mukaista silloin, kun epävarmuus ja turvattomuus pitkittyvät. Samalla muutos lisää merkittävästi paineita arvioinnin laadulle, moniammatilliselle yhteistyölle sekä käytettävissä oleville resursseille. On keskeistä varmistaa, että lyhyempi määräaika ei johda kiireessä tehtyihin, puutteellisiin tai lapsen oikeuksia heikentäviin ratkaisuihin.

Lapsen oikeuksien näkökulmasta on erityisen tärkeää, että jokaisessa tilanteessa turvataan lapsen oikeus tulla kuulluksi, saada ymmärrettävää tietoa tilanteestaan sekä osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon kehitystasonsa mukaisesti. Lisäksi tulee varmistaa, että lapsen yksilöllinen tilanne, turvallisuus, ihmissuhteet ja jatkuvuus huomioidaan huolellisesti arvioinnissa.

Lyhennetty määräaika edellyttää riittäviä henkilöstöresursseja, osaamista sekä toimivia rakenteita, jotta arviointi voidaan tehdä laadukkaasti ja lapsen oikeuksia kunnioittaen. Ilman näitä edellytyksiä on riski, että päätöksenteko painottuu hallinnolliseen kiireeseen lapsen edun kustannuksella.

16. Lausuntopalaute luvusta 9 (Huostaanotto): Onko huostaanottoa koskeva ehdotus (50 §) mielestänne kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Sääntelyä on selkiytetty, mutta vaikutukset riippuvat siitä, kuinka hyvin varhainen tuki toimii käytännössä.

17. Lausuntopalaute luvusta 10 (Kodin ulkopuolinen sijoitus): Onko kodin ulkopuolisten sijoitusten ja sijoituspaikkojen valvontaa koskevien säännösten täsmentäminen ja vastuunjaon selkeyttäminen ehdotetulla tavalla mielestänne kannatettavaa?

Kyllä

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Valvonnan täsmentäminen ja vastuunjaon selkeyttäminen ovat tarpeellisia lapsen turvallisuuden, suojelun, ihmisarvon sekä lapsen oikeuksien toteutumisen kannalta.

18. Lausuntopalaute luvusta 11 (Laitoshoido): Onko ehdotus lastensuojelulaitoksen asuinyksikön henkilöstömitoituksen täsmentämisestä ja osittaisesta joustavoittamisesta (ml. lapsikohtainen vähimmäismitoitus 1 työntekijä/lapsi sekä mahdollisuus suhteuttaa mitoitus sijoitettujen lasten lukumäärään) mielestänne kannatettava?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Joustavuus voi olla perusteltua, mutta sen tulee toteutua siten, että lapsen oikeudet, ihmisarvo sekä turvallinen ja laadukas hoito turvataan kaikissa tilanteissa. Korostamme, että henkilöstömitoituksen muutokset eivät saa johtaa lasten yksilöllisten tarpeiden sivuuttamiseen tai heikentää heidän oikeuttaan riittävään huolenpitoon ja suojeluun.

19. Onko ehdotus turvahenkilöä koskevaksi sääntelyksi, jossa turvahenkilön tehtävät ja toimivaltuudet erotetaan selvästi hoito- ja kasvatustehtävistä, mielestänne toimiva?

Osittain

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetulla sääntelyllä olevan?

Roolin selkeyttäminen on hyvä, mutta edellyttää tarkkaa rajausta ja koulutusta.

20. Lausuntopalaute luvusta 12 (Lapsen erityistä suojelua turvaavat rajoitukset sijaishuollon aikana): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 12 säännöksistä 90 § (yhteydenpidon rajoittaminen) ja 93 § (henkilöntarkastus) ja niiden käytännön toimivuudesta ja vaikutuksista.

Sääntelyn tulee olla täsmällistä ja tarkkarajaista. Lapsen perusoikeuksien toteutuminen tulee varmistaa kaikissa tilanteissa. Lisäksi on keskeistä, että rajoitustoimenpiteiden käyttöä ehkäistään vahvistamalla ennaltaehkäisevää työtä, varhaista puuttumista sekä riittävää ja oikea-aikaista tukea lapsille ja perheille. Rajoitustoimenpiteiden tarve vähenee, kun lapsen tilanteeseen puututaan ajoissa ja perhe saa riittävää tukea arjessa.

21. Lausuntopalaute luvusta 13 (Jälkihuolto): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita luvun 13 säännöksistä ja niiden käytännön toimivuudesta.

Jälkihuollon merkitys on keskeinen. Sen resursointia ja saavutettavuutta tulee vahvistaa.

22. Lausuntopalaute luvusta 17 (Voimaantulo): Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita voimaantuloa koskevista säännöksistä ja niiden vaikutuksista.

Siirtymäaikaan tulee varata riittävästi aikaa, jotta hyvinvointialueet ehtivät valmistautua muutoksiin. Lisäksi on varmistettava, että muutosten ennakkovaikutusten arvioinnit tehdään huolellisesti ja kattavasti ennen voimaantuloa, jotta voidaan tunnistaa mahdolliset riskit ja varmistaa uudistuksen tavoitteiden toteutuminen käytännössä.

23. Lausuntopalaute ehdotuksesta koskien lisärahoitusta tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TIVA) turvaamiseksi yksityisissä koulukodeissa ja Valtion koulukodeissa: Pyydämme esittämään tähän kohtaan huomioita TIVA-koulutuksen rahoitusta koskevasta säännöksestä ja sen vaikutuksista.

Osittain kannatettava. Rahoituksen turvaaminen on tärkeää koulutuksellisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta, mutta on varmistettava, että rahoitus kohdentuu aidosti opiskelijoiden yksilöllisiin tarpeisiin ja tukee heidän siirtymistään jatko-opintoihin. Lisäksi tulee huolehtia siitä, että rahoitusmalli ei johda palvelujen eriytymiseen tai heikennä koulutuksen laatua.

24. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen taloudellisista vaikutuksista?

Ei anna riittävän kattavaa kuvaa ennaltaehkäisyn kustannusvaikuttavuudesta. Painotus on liikaa lyhyen aikavälin kustannuksissa.

25. Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksen 38 §:n 3 momentilla mahdollisesti olevan?

Voi lisätä kustannuksia lyhyellä aikavälillä, mutta voi tuottaa säästöjä pitkällä aikavälillä, jos varhainen tuki vahvistuu.

26. Antaako esitysluonnos riittävän ja oikean kuvan lakiehdotuksen muista vaikutuksista?

Vaikutusten arviointi jää osin puutteelliseksi erityisesti palvelujen saavutettavuuden ja ennaltaehkäisyn näkökulmasta. Esityksessä ei riittävästi tarkastella sitä, miten muutokset vaikuttavat eri alueiden välisiin eroihin palvelujen saatavuudessa tai siihen, kuinka hyvin haavoittuvassa asemassa olevat perheet tavoitetaan. Lisäksi vaikutuksia perheiden arkeen, palvelujen jatkuvuuteen sekä moniammatillisen yhteistyön toimivuuteen olisi tarpeen arvioida syvällisemmin. Ennaltaehkäisevien palvelujen vahvistamisen pitkän aikavälin vaikutuksia, kuten raskaampien palvelujen tarpeen vähenemistä, ei ole kuvattu riittävän kattavasti.

27. Vapaamuotoiset huomiot

Esityksessä tunnistetaan ennaltaehkäisyn ja varhaisen tuen merkitys, mutta kokonaisuus painottuu edelleen vahvasti korjaaviin ja raskaampiin toimenpiteisiin, kuten sijoituksiin ja sijaishuoltoon.

On olemassa riski, että ilman riittävää resursointia ja velvoittavuutta ennaltaehkäisevät palvelut jäävät toissijaisiksi, jolloin järjestelmä reagoi vasta ongelmien kärjistyttyä.

Kokonaisuudistuksen tulisi selkeämmin siirtää painopistettä:

perheiden varhaiseen tukemiseen

matalan kynnyksen palveluihin

arkeen jalkautuvaan moniammatilliseen työhön

Aidosti vaikuttava lastensuojelujärjestelmä rakentuu ennaltaehkäisystä, eikä pelkästään korjaavista toimenpiteistä.

Paakkunainen Lotta
Kasvuväylä Oy